a dobu jich přítomnosti určí vyšetřující úřad, pokud to nutno dle povahy živnostenského řízení, o které jde, a dle povahy předmětu, jenž jím má býti vyroben, pro účel zkoušky, vystříhaje se při tom zbytečných vydání.

2. Žádá-li se za zkoušku výrobní k vyvrácení dobrozdání znalci podaného, buďtež ke zkoušce přibráni jiní znalci, než ti, jichž dobrozdání má býti vyvráceno, ač neustanoví-li žadatel za zkoušku, že má býti od přibrání jiných znalců než těchto upuštěno.

3. Nabídne-li se zkouška výrobní k vyvrácení dobrozdání znalci podaného, buďtež, přiberou-li se ke zkoušce jiní znalci, dřívější znalci vyrozuměni o roku ku provedení zkoušky ustanoveném s doložením, že jim jest volno, by se buď sami neb svým zástupcem ke zkoušce dostavili, a své poznámky přednesli, aniž by jim však příslušel nárok na náhradu. Nedostavili-li se znalci, jichž dobré zdání má býti výrobní zkouškou vyvráceno, ke zkoušce, a nepřednesli-li při zkoušce své poznámky, sdělí se jim výsledek zkoušky výrobní, pokud se zdařila, by mohli podati případné námitky a je-li k jich objasnění třeba dalšího šetření, budiž toto konáno.

III. O protokolování zkoušky výrobní viz čl. »Protokoly v řízení trestním důchodkovém«.

Zkoušky kancelářské

I. Část všeobecná.

Rozeznáváme první a druhou zkoušku kancelářskou. Prvé třeba k dosažení místa kancelisty neb oficiála, druhé k dosažení místa ředitele kanceláře, přednosty kanceláře, výkonného úředníka neb kancelářského assistenta. K dosažení místa místoředitele knih pozemkových, listovního neb kancelářského úředníka, jenž musí míti způsobilosť k vedení knih pozemkových, žádá se vedle první zkoušky kancelářské též průkaz o odbyté zkoušce pro listovní. První kancelářskou zkouškou má býti prokázáno, že uchazeč má vědomosti, jichž třeba pro veškerá odvětví služby kancelářské a zručnosť praktickou (§ 50 zák. ze dne 27. listopadu 1896, č. 217 ř. z.). Druhou zkouškou kancelářskou prokázati má uchazeč, že nabyl zvláštních vědomostí pro úřední činnosť potřebných (§ 18 zák. nař. a § 6 nař. min. práv z 18. července 1897 č. 170 ř. z.).

II. Prominutí zkoušky kancelářské a zkoušky pro listovní.

Od průkazu o vykonání první zkoušky kancelářské jsou osvobozeni:

1. auskultanti a právní praktikanti, pokud jsou aspoň jeden rok v soudní službě;

2. vojenští uchazeči, opatření certifikáty pro místa úřednická, pokud před 1. lednem 1898 byli již s úspěchem odbyli zkušební praxi u soudu a

3. osoby, jež s úspěchem vykonaly druhou zkoušku kancelářskou.

Od průkazu o s prospěchem odbyté druhé zkoušce kancelářské jsou osvobozeny osoby, jež úspěšně vykonaly zkoušku soudcovskou. Průkaz pak o vykonané zkoušce z vedení knih pozemkových prominut bude uchazečům, jež se s úspěchem podrobili některé z praktických zkoušek justičních (§§ 7 až 9 cit. nař. z 1897).

Každou zkoušku kancelářskou předcházeti má služba přípravná, která jest upravena §§ 19 nn. cit. nař.

III. Zkouška kancelářská buď vykonána během půl roku po dokončení případné služby pro ni předepsané. Lhůta ta může býti k žádosti na další pololetí prodloužena (§ 33 cit. nař.).

IV. Připuštění ke zkoušce.

Žádosť za připuštění ke zkoušce podána buď prostřednictvím přednosty soudu presidia vrchního zemského soudu. Se žádostí předložena buďte presidiu tomuto též vysvědčení o vykonání služby přípravné. O připuštění ke zkoušce rozhodne presidium vrchního zemského soudu, jež též stanoví lhůty zkušební. Proti nepřipuštění ke zkoušce lze si do 14 dnů stěžovati u ministra práv (§ 34 cit. nař.).

V. Výkon zkoušky.

Zkouška buď konána u toho vrchního soudu zemského, v jehož obvodě byla konána služba přípravná. Předseda vrchního soudu jmenuje předsedy a členy zkušební komise na dobu jednoho roku. Zkušební komisi předsedá rada vrchního zemského soudu. Za zkušební komisaře k jednotlivým zkouškám přivzati buďte dva radové sborového soudu I. stolice v sídle vrchního soudu zemského; na místo druhého rady přivzat býti může schopný k tomu ředitel kanceláře, přednosta kanceláře, neb úředník výkonný. Každý člen komise zúčastní se ústní zkoušky kladením otázek v pořadu, jejž stanoví předseda komise. Při zkoušce vyloučena jest veřejnosť. Zkouška jest písemní a ústní. Písemní zkouška předchází a skládá se ze sepsání dvou protokolů vedlejších a ze sepsání práce klausurní. Nejprve má kandidát v jednoduchém sporném řízení u soudu okresního o občanské právní záležitosti a v řízení ve věci přestupkové vedle zapisovatele vésti druhý protokol (t. zv. vedlejší), jejž samosoudce poznámkami opatří a zkušební komisi předloží, poznamenav, která místa protokolu byla doslovně diktována a zda protokol je úplný a věcný. Předseda zkušební komise určí soud, u něhož protokol vedlejší má býti sepsán.

Ku sepsání práce klausurní poskytnut budiž čas od 9 hodin ráno do 6 hodin večer. Úlohu zkušební dá předseda neb zkušební komisař tímto ustanovený. Ku písemné zkoušce dány buďte kandidátovi tyto úlohy.

1. tři až šest rozličných spisů, by vypracoval sepis usnesení dle § 56 odst. 4 zák. ze dne 27. listopadu 1896 č. 217 (organisační zákon), po stručné poznámce povolovací na podání neb na protokole;

2. by sepsal tři protokoly o žalobách, žádostech neb vyjádřeních u soudu podaných ve smyslu §§ 319 až 321 jedn. ř. z 5. května 1897 č. 112 ř. z.;

3. zápis legalisace do rejstříku legalisačního a připojení ověřovací klausule na listině.

Při druhé zkoušce kancelářské dány buďte kandidátovi kromě toho ještě tyto úlohy:

1. sepsání zájemního protokolu dle informace;

2. osvědčení o odevzdání nemovitosti správci;

3. úloha ve smyslu §§ 384 a 386 jedn. ř. z r. 1897.

Jestliže však kandidát písemné úlohy první zkoušky kancelářské již s dobrým prospěchem vypracoval, odpadají při druhé písemné zkoušce kancelářské. Ústní zkouška může býti předsevzata současně až s 3 kandidáty a trvati má pro každého kandidáta aspoň hodinu. Zkoušejí-li se však současně tři kandidáti, může zkouška celkem býti zkrácena na dvě hodiny. O účelu zkoušek byla již shora řeč. Z účelů těch se podává, že první zkouška kancelářská má se vztahovati zejmena na tyto předměty: vedení rejstříků, zápisek a statistických záznamů, nakládání se zásylkami peněžními a cennými a se zálohami; znalosť těch částí jedn. ř., jež se

vztahují na činnosť soudní kanceláře a nejdůležitější předpisy z instrukce pro orgány výkonné. Dále buď zkouškou zjištěno, je-li kandidát znalý předepsaných vzorců a jich správného vyplňování a má-li potřebnou znalosť nařízení o znehodnocování kolků. Druhá kancelářská zkouška vztahuje se kromě toho ještě na tyto předměty: organisace a příslušnosť soudů v občanských a trestních věcech ve všeobecných rysech základních; vnitřní zařízení a jednací způsob soudů; vedení obchodního a společenstevního rejstříku; vedení knihy sirotčí a seznamů k tomu patřících a základy zařízení knih veřejných (§§ 35 až 40 cit. nař. z r. 1897).

VI. Výsledek zkoušky.

Pokládá-li komise jednohlasně práci písemnou za nezdařenou, tedy kandidát ve zkoušce neobstál a budiž bez ústní zkoušky se známkou »nedostatečně« zamítnut. Jinak zjistí se výsledek na konci ústní zkoušky, hledíc stejnoměrně k písemné a ústní zkoušce. Výsledek zkoušky označí se známkou výtečně, velmi dobře, dobře neb nedostatečně. Každému členu komise přísluší jeden hlas. Pokládá-li se, že kandidát ve druhé zkoušce kancelářské neobstál, tedy komise, pokud kandidát první zkoušku kancelářskou již dříve nesložil, rozhodne zároveň o tom, zda ma kandidát vědomosti potřebné ke složení první zkoušky kancelářské. Jestliže komise zodpoví tuto otázku kladně, budiž zjištěno, že kandidát zkouškou vykonanou obstál v první zkoušce kancelářské (§ 41 cit. nař.).

VII. Zkušební protokol.

O ústní zkoušce sepsán zapisovatelem protokol, jenž obsahuje místo a trvání zkoušky, jména přítomných, otázky dané kandidátovi, posouzení výsledku písemní zkoušky, zjištění souhrnného výsledku zkoušky a výsledek zkoušky co do kandidátových znalostí jazykových. Protokol zkušební buď všemi členy komise a zapisovatelem podepsán a zároveň se spisy o písemné zkoušce předložen presidiu vrchního soudu zemského; presidium toto vydá po prozkoumání protokolu zkušební komisi poučení a opatření, jež se mu zdají býti účelnými (§ 42 cit. nař.).

VIII. Opakování zkoušky.

Rozhodne-li se komise zkušební pro známku nedostatečně, stanoví zároveň, zda má býti kandidát připuštěn k nové zkoušce a po kterou dobu se má kandidát opětně podrobiti službě přípravné. Zkoušku lze toliko jednou opakovati; nesmí však býti opakována před uplynutím šesti měsíců. Zamítnutí kandidáta při opětovné zkoušce a vyloučení kandidáta z opakování zkoušky oznámí se všem presidiím vrchních soudů zemských (§ 43 cit. nař.).

IX. Vysvědčení zkušební.

Presidium vrchního soudu zemského vydá kandidátovi vysvědčení o zkoušce kancelářské s úspěchem vykonané dle usnesení komise zkušební s připojením úřední pečeti presidia vrchního soudu zemského. Vysvědčení obsahuj též posouzení znalostí jazykových, výsledku služby přípravné a chování kandidáta, jež za služby přípravné v úřadě i mimo úřad osvědčil (§ 44 cit. nař. z r. 1897).

Zkoušky státní.

I. Pojem.

Státní zkoušky odbývají se na vysokých školách dle stanoveného řádu zkušebního za účelem vstupu do státní služby aneb za účelem dosažení jistých oprávnění.